

Justitieutskottets betänkande nr 10 år 1973

Nr 10

Justitieutskottets betänkande i anledning av motion angående val av nämndeman i fastighetsdomstol.

Motionsyrkandet

I motionen 1973:605 av herr Jönsson i Malmö m. fl. (s) hemställs att riksdagen anholder om översyn av reglerna angående val av nämndeman i fastighetsdomstol i enlighet med vad i motionen anförs.

Redogörelse för motionsskälerna lämnas nedan.

Gällande rätt

Nämndeman i fastighetsdomstol utses genom val. Vid 1969 års underrättsreform utformades reglerna härom i viss anslutning till tidigare gällande ordning för val av ägodelningsnämndeman. Enligt 7 § lagen (1969:246) om fastighetsdomstol förrättas valet av kommunfullmäktige i kommun som ensam bildar domsaga samt i annat fall inför tingsrätt av valmän som utses av fullmäktige i varje kommun inom domsagan. Enligt 6 § samma lag gäller för nämndeman i fastighetsdomstol en valperiod av sex år. Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden skall nytt val avse återstående del av samma tid. Enligt 5 § kungörelsen (1971:549) om fastighetsdomstol skall hovrätten fastställa det antal nämndeman som skall utses för varje domsaga inom domsområdet för tingsrätt som är fastighetsdomstol. Tingsrätten skall enligt 7 § samma kungörelse göra anmälan till vederbörande kommun när kommunfullmäktige har att välja nämndeman eller utse valmän. För kommun som skall utse valmän gäller enligt kungörelsen vidare att valmän skall utses till ett antal av en för varje påbörjat invånarantal av 5 000. Suppleanter utses till lika antal. För att möjliggöra gottgörelse av kommunala medel till valmännen har i lagen om fastighetsdomstol intagits en särskild bestämmelse med hänvisning till kommunallagens regler om gottgörelse till fullmäktige.

Nämndeman i tingsrätt utses enligt 4 kap. 5 § rättegångsbalken genom val, som förrättas av kommunfullmäktige. Hör till domsaga mer än en kommun, fördelar rätten antalet nämndeman mellan kommunerna i förhållande till deras folkmängd. Varje kommun skall dock utse minst en nämndeman.

Nämndeman i länsskatterätt och länsrätt utses enligt stadgande i lagen (1971:52) om skatterätt och länsrätt genom val som förrättas av landstinget eller, om i länet finns kommun som ej ingår i landstingskommun, av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen.

Tidigare riksdagsbehandling m. m.

Vid föregående års riksdag behandlade justitieutskottet frågan om valperiodens längd för nämndemän i tingsrätt i anledning av en motion angående val av nämndeman (JuU 1972:23). Främst i syfte att undanröja vissa valtekniska olägenheter framställdes i motionen yrkanden av innebörd att valperioden för nämndemän i tingsrätt borde sammanfalla med den treårsperiod som gäller vid val av kommunfullmäktige samt att fyllnadsval efter avgången nämndeman i tingsrätt borde avse återstoden av den avgångne nämndemannens tjänstgöringsperiod såsom fallet är vid fyllnadsval efter avgången nämndeman i fastighetsdomstol, länskatte rätt och länsrätt. Utskottet fann det motiverat att den i motionen aktualiserade problematiken närmare övervägdes i lämpligt sammanhang. Det fick enligt utskottet ankomma på Kungl. Maj:t att ta närmare ställning till frågan om formerna för den översyn av reglerna rörande val av nämndemän som utskottet uttalat sig för. Utskottets hemställan att riksdagen skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om en sådan översyn bifölls av riksdagen.

Enligt vad utskottet inhämtat har den översyn som utskottet föregående år förordade nyligen påbörjats inom justitiedepartementet. Arbetet bedrivs med sikte på att en departementspromemoria i ämnet skall framläggas under våren 1973.

Motionsskäl

Motionärerna anför till stöd för sin hemställan att den nuvarande ordningen, enligt vilken valmän skall utses för val av nämndeman i fastighetsdomstol, innebär en omständlig procedur. I vissa fall måste enligt motionärerna över 50 valmän sammankallas för en mycket kort förrättning. I motionen förordas en övergång till en sådan ordning som gäller för bl. a. val av nämndeman i länskatte rätt och länsrätt. Frågan bör enligt motionärerna bli föremål för översyn, lämpligen i samband med den översyn av reglerna för val av nämndemän som begärdes av 1972 års riksdag.

Utskottet

I detta betänkande behandlas en motion som tar upp frågan om reglerna för val av nämndemän i fastighetsdomstol.

Enligt lagen (1969:246) om fastighetsdomstol utses nämndeman i fastighetsdomstol genom val för en tid av sex år. Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden skall nytt val avse återstoden av samma tid. I kommun som ensam bildar domsaga förrättas valet av kommunfullmäktige. I annat fall förrättas valet inför tingsrätt av valmän som utses av fullmäktige i varje kommun inom domsagan. Enligt kungörelsen (1971:549) om fastighetsdomstol skall hovrätten fastställa det antal nämndemän som skall utses för varje domsaga inom domsområdet för

tingsrätt som är fastighetsdomstol. Tingsrätten skall göra anmälan till vederbörande kommun när fullmäktige har att välja nämndemän eller utse valmän. För kommun som skall utse valmän gäller enligt kungörelsen vidare att valmän skall utses till ett antal av en för varje påbörjat invånarantal av 5 000.

Även nämndemän i tingsrätt, länsskatterätt och länsrätt utses genom val. Val av nämndeman i tingsrätt förrättas enligt bestämmelser i rättegångsbalken av kommunfullmäktige. Hör till domsaga mer än en kommun, fördelar rätten antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till deras folkmängd. Enligt stadgande i lagen (1971:52) om skatterätt och länsrätt förrättas val av nämndeman i länsskatterätt och länsrätt av landstinget. Finns i länet kommun som ej ingår i landstingskommun, förrättas valet av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen.

Vid föregående års riksdag behandlade justitieutskottet frågan om valperiodens längd för nämndemän i tingsrätt i anledning av en motion som väckts främst i syfte att undanröja vissa valtekniska olägenheter. Utskottet fann på anförda skäl motiverat att den i motionen aktualiserade problematiken närmare övervägdes i lämpligt sammanhang. Utskottets hemställan att riksdagen skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda anført bifölls av riksdagen.

I den nu föreliggande motionen anføres att ordningen för val av nämndeman i fastighetsdomstol innebär en omständlig procedur. I vissa fall måste enligt motionärerna över 50 valmän sammankallas för en mycket kort förrättning. I motionen förordas en övergång till en sådan ordning som gäller för bl. a. val av nämndeman i länsskatterätt och länsrätt. Valordningen bör enligt motionärerna ses över, lämpligen i samband med den översyn av reglerna för val av nämndemän som begärdes av 1972 års riksdag. I yrkandet hemställer motionärerna att riksdagen anhåller om översyn av reglerna angående val av nämndemän i fastighetsdomstol i enlighet med vad i motionen anføres.

Den översyn som utskottet föregående år förordade har nyligen påbörjats inom justitiedepartementet. Arbetet bedrivs med sikte på att en departementspromemoria i ämnet skall framläggas under våren 1973. Enligt vad utskottet inhämtat kommer översynen att omfatta även den i motionen 1973:605 aktualiserade frågan om ordningen vid val av nämndeman i fastighetsdomstol. Med hänsyn härtill saknas skäl till någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:605.

Stockholm den 6 mars 1973

På justitieutskottets vägnar
ASTRID KRISTENSSON

Närvarande: fru Kristensson (m), fröken Bergegren (s), herr Dockered (c), fröken Mattson (s), herrar Jönsson i Malmö (s), Johansson i Växjö (c), Nygren (s), fru Hjelm-Wallén (s), herr Polstam (c), fru Bergander (s), herrar Schött (m), Måbrink (vpk), Petersson i Röstånga (fp), Henmark (fp), och Nilsson i Visby (s).